

EIROPAS PARLAMENTS

2004

2009

Sesijas dokuments

GALĪGAIS
A6-0004/2006

23.1.2006

ZIŅOJUMS

par Cilvēktiesību un demokrātijas klauzulu Eiropas Savienības nolīgumos
(2005/2057(INI))

Ārlietu komiteja

Referents: *Vittorio Agnoletto*

SATURS

	Lpp.
EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS	3
PASKAIDROJUMS	12
ATTĪSTĪBAS KOMITEJAS ATZINUMS.....	12
STARPTAUTISKĀS TIRDZNIECĪBAS KOMITEJAS ATZINUMS.....	12
PROCEDŪRA	12

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS

par Cilvēktiesību un demokrātijas klauzulu Eiropas Savienības nolīgumos (2005/2057(INI))

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienību 3., 6., 11. un 19. pantu, kā arī EK līguma 177., 300. un 310. pantu,
- ņemot vērā 2004. gada 12. februāra rezolūciju "ES cilvēktiesību un demokratizācijas pasākumu pastiprināšana kopā ar Vidusjūras reģiona partneriem"¹,
- ņemot vērā 2002. gada 25. aprīļa rezolūciju par Komisijas paziņojumu Padomei un Eiropas Parlamentam par Eiropas Savienības lomu cilvēktiesību un demokratizācijas veicināšanā trešajās valstīs (KOM(2001)0252)²,
- ņemot vērā 1996. gada 20. septembra rezolūciju par Komisijas ziņojumu par demokrātijas principu un cilvēktiesību ievērošanas noteikuma iekļaušanu nolīgumos starp Eiropas Kopienu un trešām valstīm (KOM(1995)0216)³,
- ņemot vērā 2005. gada 28. aprīlī⁴, 2004. gada 22. aprīlī⁵, 2003. gada 4. septembrī⁶, 2002. gada 25. aprīlī⁷, 2001. gada 5. jūlijā⁸, 2000. gada 16. martā⁹, 1998. gada 17. decembrī¹⁰, 1996. gada 12. decembrī¹¹, 1995. gada 26. aprīlī¹², 1993. gada 12. martā¹³, 1991. gada 12. septembrī¹⁴, 1989. gada 18. janvārī¹⁵, 1987. gada 12. martā¹⁶, 1985. gada 22. oktobrī¹⁷, 1984. gada 22. maijā¹⁸ un 1983. gada 17. maijā¹⁹ pieņemtās rezolūcijas par cilvēktiesībām pasaulē,
- ņemot vērā partnerattiecību nolīgumu starp ES un Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstu grupas dalībniecēm, ko 2000. gada 23. jūnijā parakstīja Kotonū un grozīja 2005. gada 25. jūnijā Luksemburgā,

¹ OV C 97 E, 22.4.2004., 656. lpp.

² OV C 131 E, 5.6.2003., 147. lpp.

³ OV C 320, 28.10.1996., 261. lpp.

⁴ *Pieņemtie teksti*, P6 TA(2005) 0150.

⁵ OV C 104 E, 30.4.2004., 1048. lpp.

⁶ OV C 76 E, 25.3.2004., 386. lpp.

⁷ OV C 131 E, 5.6.2003., 138. lpp.

⁸ OV C 65 E, 14.3.2002., 336. lpp.

⁹ OV C 377, 29.12.2000., 336. lpp.

¹⁰ OV C 98, 9.4.1999., 267. lpp.

¹¹ OV C 20, 20.1.1997., 161. lpp.

¹² OV C 126, 22.5.1995., 15. lpp.

¹³ OV C 115, 26.4.1993., 214. lpp.

¹⁴ OV C 267, 14.10.1991., 165. lpp.

¹⁵ OV C 47, 27.2.1989., 61. lpp.

¹⁶ OV C 99, 13.4.1987., 157. lpp.

¹⁷ OV C 343, 31.12.1985., 29. lpp.

¹⁸ OV C 172, 2.7.1984., 36. lpp.

¹⁹ OV C 161, 10.6.1983., 58. lpp.

- ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartu, ko izsludināja 2000. gada 7. decembrī Nicā,
 - ņemot vērā priekšlikumu Padomes regulai, ar kuru izveido Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūru (KOM(2005)0280),
 - ņemot vērā Vispārējo cilvēktiesību deklarāciju (1948. gads) un citus ANO cilvēktiesību aktus, it īpaši ANO paktus par civilajām un politiskajām tiesībām (1966. gads) un ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām (1966. gads), Konvenciju par jebkuras rasu diskriminācijas izskaušanu (1965. gads), Konvenciju par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu (1979. gads), Konvenciju pret spīdzināšanu (1985. gads), Konvenciju par bērna tiesībām (1989. gads), Pasaules cilvēktiesību konferences Vīnes deklarāciju un rīcības programmu (1993. gads) un ANO deklarāciju par cilvēktiesību aizstāvjiem (1998. gads),
 - ņemot vērā Starptautiskās darba organizācijas (*ILO*) vadībā izstrādātās konvencijas,
 - ņemot vērā ANO 2003. gadā pieņemtās starptautisku sabiedrību un citu uzņēmumu atbildības normas attiecībā uz cilvēktiesībām, kas attiecinās uz uzņēmumu īpašo atbildību cilvēktiesību jomā,
 - ņemot vērā visus nolīgumus starp Eiropas Savienību un trešām valstīm,
 - ņemot vērā Reglamenta 45. pantu,
 - ņemot vērā Ārlietu komitejas ziņojumu un Starptautiskās tirdzniecības komitejas un Attīstības komitejas atzinumus (A6-0004/2006),
- A. tā kā jāstiprina un jāveicina cilvēktiesību, kas nozīmē ne tikai pilsonisko un politisko tiesību, bet arī ekonomisko, sociālo un kultūras tiesību vispārīgums, savveidība un nedalāmība, un tā kā Eiropas Savienībai šajā sakarā jāturpina izstrādāt saturīgus tiesību aktus;
 - B. tā kā demokrātijas un tiesiskuma attīstīšana un nostiprināšana, kā arī cilvēktiesību un pamatbrīvību ievērošana ir Kopienas kopējās ārpolitikas un drošības politikas vispārējais mērķis, un tām jābūt neatņemamai Eiropas Savienības ārpolitikas sastāvdaļai;
 - C. tā kā centieniem veicināt cilvēktiesību un demokrātijas kā ES ārējo attiecību būtiskāko mērķu ievērošanu nebūs rezultātu, ja raksturīgajiem principiem netiek piešķirta pienācīga prioritāte attiecībā uz interesēm, kas saistītas ar drošību, ekonomiku un politiku;
 - D. uzsverot, ka Eiropas Savienībai jāspēj ātri un efektīvi reaģēt uz nopietniem un pastāvīgiem cilvēktiesību un demokrātijas principu pārkāpumiem, un ka daudzos gadījumos tas nav noticis, neskatoties uz objektīviem vērtējumiem par cilvēktiesību un demokrātijas stāvokli trešās valstīs;
 - E. tā kā cilvēktiesību un demokrātijas klauzulas tiesiski saistošajam spēkam jāpadara to par nozīmīgu instrumentu Eiropas Savienības politikas jomā, kas veltīta pamattiesību veicināšanai, un tā kā kopš klauzulas projekta sagatavošanas ir apritējuši desmit gadi,

pienācis laiks izvērtēt, kā tā tiek īstenota un kā to var uzlabot;

- F. tā kā šī klauzula ir ieviesta jau vairāk nekā 50 nolīgumos un attiecas uz vairāk nekā 120 valstīm; turklāt tā kā šī klauzula nav vienīgais līdzeklis, ar ko ES veicina pamattiesību ievērošanu, un tā kā visai Eiropas Savienības ārējai politikai tās politiskajā, ekonomiskajā un tirdzniecības dimensijā jāpamatojas uz demokrātijas pamatprincipu veicināšanu;
 - G. šajā sakarā uzsverot, cik nozīmīgs ir 2000. gada jūnijā parakstītais Kotonū nolīgums ar ĀKK valstīm, kas ir paplašinājis demokrātijas klauzulu, kuru Eiropas Kopiena iekļāva kā būtisku elementu visos tās nolīgumos ar trešām valstīm un kura tagad pamatojas uz cilvēktiesību, demokrātijas un tiesiskuma principu ievērošanu, kā arī uz labu valsts pārvaldi un pareizu vadību;
 - H. tā kā daudzos nolīgumos ar jaunattīstības valstīm un nozaru nolīgumos, piemēram, par tekstilrūpniecību, lauksaimniecību un zivsaimniecību šīs klauzulas joprojām trūkst;
 - I. tā kā pilnvarās, ko Padome piešķir Komisijai, lai tā veiktu pārrunas par ārējiem nolīgumiem, cilvēktiesībām jābūt nozīmīgai to sastāvdaļai, un tā kā šo pilnvaru noteikšanas procesam jābūt pārredzamākam;
 - J. tā kā Eiropas Parlamentam jānodod piekrišana, pirms nolīgums stājas spēkā, bet tā piekrišana nav vajadzīga apspriešanās sākšanai un daļēji arī nolīguma apturēšanai, un tā kā tas mazina Parlamenta politisko un institucionālo lomu;
 - K. uzsverot, ka pilsoniskā sabiedrība un cilvēktiesības sargājošo NVO starptautiskā sistēma var dot lielu ieguldījumu ES un trešo valstu demokrātijas klauzulas sagatavošanas, īstenošanas un novērtēšanas procesā;
 - L. ir pārliecināts, ka Eiropas Savienībai jāizstrādā jaunas procedūras un kritēriji cilvēktiesību un demokrātijas klauzulas piemērošanai, kas vienādi jāattiecina uz visām valstīm neatkarīgi no to attīstības līmeņa;
 - M. tā kā cilvēktiesību klauzula attiecas gan uz Eiropas Savienību, gan uz trešo valsti, bet tā kā klauzulai piemītošais savstarpīgums vēl nav pilnībā izmantots;
 - N. atkārtoti, ka saskaņā ar tautu savstarpējās solidaritātes pamatprincipu ārkārtas humānai palīdzībai tomēr jāpaliek ārpus jebkāda cilvēktiesību klauzulas iespējamā „negatīvā” pielietojuma,
1. atzinīgi vērtē Eiropas Kopienas vispārējo praksi kopš 1992. gada tās starptautiskajos nolīgumos iekļaut cilvēktiesību un demokrātijas klauzulas — tā sauktās „būtisku elementu” un „neizpildes” klauzulas;
 2. aicina nodrošināt lielāku pārredzamību un plašāk iesaistīt Eiropas Parlamentu, īstenojot demokrātijas klauzulu, kas ir viens no ES ārpolitikas stūrakmeņiem; norāda, ka nevar uzlikt sodu valstīm, kurās ir konstatēti cilvēktiesību pārkāpumi, bet gan sodīt par konkrēto pārkāpumu;
 3. uzskata, ka Eiropas Savienības pienākums, ar trešo valsti parakstot starptautisku

nolīgumu, kurā iekļauta cilvēktiesību klauzula, ir nodrošināt, lai pēc nolīguma parakstīšanas šī trešā valsts ievērotu cilvēktiesību normas;

4. uzsver, ka viens no faktoriem, kas kompromitēja šīs klauzulas piemērošanu, ir tās vispārīgais formulējums, jo tajā nav precīzi izskaidrotas „pozitīvās” un „negatīvās” iekļaušanās procedūras, kas paredzētas saskaņā ar ES un trešās valsts sadarbību, ļaujot svarīgām Padomes un dalībvalstu interesēm dominēt pār vispārējākām cilvēktiesību prasībām;
5. tomēr atzinīgi vērtē pašreizējo eksperimentu saistībā ar Kotonū nolīguma ar ĀKK valstīm 9. un 96. pantā iekļauto demokrātijas klauzulu, kā rezultātā par nopietniem cilvēktiesību pārkāpumiem uz laiku pat ir apturēta ekonomiskā un tirdznieciskā sadarbība ar dažām ĀKK valstīm, tādējādi vairojot Eiropas Savienības noteiktību un uzticamību; atbalsta šī eksperimenta turpināšanu un tā vispārpieņemtu iekļaušanu ES nolīgumos ar trešām valstīm;
6. uzsver, ka Kotonū nolīgumos ir precīzi formulēts demokrātijas klauzulas politiskais un tiesiskais saturs un ka ir sīki aprakstīti apspriežu un informācijas apmaiņas mehānismi pirms divpusējas sadarbības pagaidu pārtraukšanas;
7. atbalsta jaunas „paraugklauzulas” sastādīšanu, lai labotu pašreizējo formulējumu, ko pazīst ar nosaukumu „2. pants”, lai nolīgumos ar trešām valstīm nodrošinātu saskaņotāku, efektīvāku un pārredzamāku pieeju Eiropas cilvēktiesību politikai; **tās tekstā jāņem vērā šādi principi:**
 - (a) demokrātijas, cilvēktiesību, tostarp minoritāšu tiesību, tiesiskuma un labas pārvaldes veicināšana ir viens no daudzpusējas sadarbības stūrakmeņiem; tas attiecas uz nolīgumiem gan ar jaunattīstības valstīm, gan ar rūpnieciski attīstītajām valstīm;
 - (b) saistībā ar šo tiesību juridisko formulējumu pusēm jo īpaši jāatsaucas uz savām jau ratificētajām starptautiskajām saistībām un solījumiem un skaidri jānosaka, ka pušu pienākums ir ievērot minētās normas, kas veido šī nolīguma „būtisku sastāvdaļu”; jo īpaši pusēm jāapņemas veicināt tās pamattiesības, kas izklāstītas 1948. gadā pieņemtajā ANO Vispārējā cilvēktiesību deklarācijā un divos ANO paktos — Starptautiskajā paktā par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām un Starptautiskajā paktā par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām—, kā arī starptautiski atzītajos ANO paktos, kā arī konstitucionāla rakstura *jus cogens* tiesību normās;

norāda, ka Eiropas Savienība tās attiecībās ar trešām valstīm un sakarā ar demokrātijas klauzulas pielietošanu, lai veicinātu demokrātijas principu un cilvēktiesību ievērošanu, tiek aicināta īpašu uzmanību pievērst dzimumu vienlīdzības un sieviešu tiesību īstenošanas politiskajām darbībām;

norāda, ka Eiropas Savienība saskaņā ar Eiropas līgumiem attiecībās ar trešām valstīm un sakarā ar demokrātijas klauzulas pielietošanu, lai veicinātu demokrātijas principu un cilvēktiesību ievērošanu, vēl apņemas vērsties pret jebkādu diskrimināciju, kas saistīta ar personu seksuālo orientāciju vai invalīdu tiesību ierobežošanu;

- (c) nosakot nozaru tiesības, kuras sadarbībai būtu jāveicina, it īpaši Starptautiskās darba

organizācijas tiesības, kas ir izstrādājusi starptautiski atzītu pamattiesību tiesisko aktu krājumu, pusēm jāatsaucas uz tām saistošajām ANO konvencijām un šīs organizācijas speciālistu aģentūru konvencijām;

- (d) klauzulā jāiekļauj pušu apspriežu procedūra, sīki aprakstot politiskos un juridiskos mehānismus, ko izmantot gadījumos, kad tiek pieprasīts apturēt divpusēju sadarbību, pamatojot to ar atkārtotiem un/vai sistemātiskiem starptautiskajās tiesību normās iekļauto cilvēktiesību pārkāpumiem; **apturēšana acīmredzami ir ārkārtas pasākums ES un trešās valsts attiecībās un tādēļ ir jāizstrādā skaidra sodu sistēma, lai radītu iespēju alternatīvai rīcībai, bet pieņemtā, būtībā konstruktīvā pieeja cilvēktiesībām nedrīkst izslēgt iespēju uz laiku apturēt sadarbību, atsaucoties uz cilvēktiesību un demokrātijas klauzulas neievērošanu;**
 - (e) klauzulā jāiekļauj arī sīks tā mehānisma apraksts, kas ļaus uz laiku apturēt sadarbības nolīgumu, kā arī „brīdināšanas mehānisms”, reaģējot uz cilvēktiesību un demokrātijas klauzulas pārkāpšanu;
 - (f) šai klauzulai jābūt savstarpīgai attiecībā gan uz Eiropas Savienības, gan uz konkrētās trešās valsts teritoriju;
8. aicina cilvēktiesību un demokrātijas klauzulu iekļaut visos jaunajos nolīgumos starp Eiropas Savienību un trešām valstīm (gan rūpnieciski attīstītām, gan r jaunattīstības valstīm), tostarp arī nozaru nolīgumos, tirdzniecības, tehniskās un finanšu palīdzības nolīgumos, līdzīgi kā to veica ar ĀKK valstīm;
 9. aicina paplašināt cilvēktiesību klauzulas konstruktīvo dimensiju, līdz ar ko jāveic iedarbīgi pasākumi, lai ļautu attiecīgajās pusēs un attiecīgajām pusēm pilnvērtīgāk īstenot cilvēktiesības, lai iekļautu šī nolīguma ietekmes vērtēšanu un uzraudzību attiecībā uz cilvēktiesību īstenošanu un lai ņemtu vērā cilvēktiesības visu šī nolīguma aspektu realizēšanā;
 10. uzsver, ka vairs nepiekrītīs jauniem starptautiskiem nolīgumiem, kuros nav iekļauta cilvēktiesību un demokrātijas klauzula;
 11. uzskata, ka tas jāņem vērā, nosakot pilnvaras pārrunām par jaunu nolīgumu noslēgšanu ar trešām valstīm, it īpaši izstrādājot to politiskos mērķus un veicinot cilvēktiesības; šajā sakarā uzskata, ka Komisijai un Padomei, izstrādājot pilnvaras pārrunām starp ES un trešām valstīm par nolīgumu noslēgšanu, lielākā mērā jāiesaista Eiropas Parlaments ar tā attiecīgo parlamentāro komiteju palīdzību; šajā sakarā uzsver, ka jāuzlabo informācijas apmaiņa starp iestādēm un piekļuve Komisijas un Padomes datu bāzei;
 12. ņemot vērā to, ka ir nepieciešams efektīvs mehānisms, lai uzraudzītu, kā partneri ievēro cilvēktiesību un demokrātijas principus,
 - (a) aicina Padomi un Komisiju sākt strukturēta dialoga procedūras kā daļu no šī regulārā atbildes vērtējuma attiecībā uz to, kā partneri ievēro saistības cilvēktiesību jomā; **uzskata, ka sistemātiska cilvēktiesību jautājumu iekļaušana Asociācijas padomes darba kārtībā ir daļa no šī dialoga;**

- (b) iesaka palielināt Komisijas ārējo pārstāvniecību vadītāju lomu trešās valstīs; **aicina izstrādāt atsevišķām valstīm veltītus daudzgadu stratēģijas dokumentus, par ko atbildīgi būtu deleģāciju vadītāji, un aicina valsts stratēģijas dokumentos lielāku uzmanību veltīt cilvēktiesību stāvoklim, noteikt prioritātes un aprakstīt ES izmantotos līdzekļus un instrumentus, lai nodrošinātu demokrātijas klauzulas ievērošanu un celtu pamattiesību ievērošanas līmeni;** vēl aicina regulāri pārskatīt šādu stratēģiju formulējumu, it īpaši kopīgi ar Eiropas Parlamentu, un apspriest tā atbilstīgajās deleģācijās un plenārsēdē, jo īpaši attiecībā uz šo stratēģiju īstenošanu; iesaka Komisijas valsts stratēģijas dokumentos un rīcības plānos iekļaut skaidrus etalonuzdevumus cilvēktiesību progresa vērtēšanai un termiņu, līdz kuram pārmaiņas ir jāpabeidz;
- (c) ja kāda no iesaistītajām valdībām, Eiropas Parlaments vai iesaistīto valstu parlamenti atsaucas uz demokrātijas klauzulu, lai aicinātu apturēt divpusēja nolīguma vai citu atbilstīgu pasākumu īstenošanu, Asociācijas padomei automātiski jāiekļauj šis jautājums darba kārtībā; atzīmē, ka Eiropas Parlaments vairākos gadījumos ir oficiāli paudis viedokli par to, bet Asociācijas padome šos pieprasījumus ir vienkārši ignorējusi;
- (d) iesaka radīt „strukturētu dialogu” starp Asociācijas padomi un/vai „Cilvēktiesību apakškomiteju”, Eiropas Parlamentu, NVO, un/vai neatkarīgiem un demokrātiskiem nevalstiskiem dalībniekiem, lai diskutētu par Eiropas Savienības nolīgumos iekļauto cilvēktiesību un demokrātijas klauzulu pārkāpumiem, kā arī lai sagatavotu priekšlikumus par šīs klauzulas (visos nolīgumos) īstenošanas uzlabošanu;
- (e) pauž nožēlu, ka Eiropas Parlaments nav iesaistīts lēmumu pieņemšanas procesā attiecībā uz apspriežu sākšanu vai nolīguma apturēšanu; tādēļ stingri uzstāj, ka Parlamentam šajā sakarā ir jābūt vienam no lēmumu pieņēmējiem kopā ar Komisiju un Padomi, tāpat kā attiecībā uz lēmumiem apturēt jebkādas atbilstīgus negatīvus pasākumus, kas jau noteikti kādai valstij („apturēšanas apturēšana”);
- (f) iesaka Komisijai kopīgi ar cilvēktiesību apakškomitejām sagatavot gada ziņojumu, kurš būtu jāapspiež Eiropas Parlamentā, par cilvēktiesību un demokrātijas klauzulu piemērošanu spēkā esošajos starptautiskajos nolīgumos, kurā būtu izanalizēti visi apspriežu procesi un citi tajā gadā Padomes uzsāktie vai noraidītie atbilstīgie pasākumi un kurā būtu arī vispusīgi ieteikumi un vērtējumi par veikto darbību efektivitāti un saskaņotību,
13. norāda, ka Asociācijas padomes parasti pārvalda ES un trešo valstu attiecības, aicina saistībā ar katru šādu asociācijas nolīgumu izveidot cilvēktiesību apakškomiteju, kurai būtu pilnvaras pārbaudīt demokrātijas klauzulas ievērošanu, piemērošanu un īstenošanu, kā arī pilnvaras ieteikt īpašas konstruktīvas darbības demokrātijas un cilvēktiesību stāvokļa uzlabošanai; uzskata, ka šādām apakškomitejām būtu regulāri jātiekas (jebkurā gadījumā, katrā Asociācijas padomes tikšanās reizē) un tajās jāiekļauj parlamenti un pilsoniskās sabiedrības pārstāvji, kā arī jāapspiežas ar tiem; šajā sakarā uzskata, ka katra gadījuma atsevišķas izskatīšanas politika nav pareizākā, ko pieņemt kopīgi ar partnervalstīm attiecībā uz cilvēktiesību apakškomiteju izveidi un to pilnvaru noteikšanu; vēlreiz uzsver, ka atsevišķi gadījumi jāizskata šajās apakškomitejās;
14. aicina Asociācijas padomi un cilvēktiesību apakškomitejas sadarboties ar Eiropas Parlamentu un palielināt Eiropas Parlamenta parlamentu sadarbības deleģāciju lomu šajā

- sakarā, kā arī darba kārtībā vienmēr paredzēt to vizītes šīs klauzulas apspriešanai;
15. uzsver, ka kritērijiem apspriežu procedūras ierosināšanai vai atbilstīgu pasākumu piemērošanai jābūt objektīviem un pārskatāmiem;
 16. uzsver, ka nedrīkst atcelt nevienu pasākumu, kamēr nav izskausti tā piemērošanas cēloņi, un aicina ieviest papildu pasākumus, ja ilgākā laikā posmā pašreizējie pasākumi nav devuši rezultātus;
 17. atzīst, ka prasība, lai Padome pieņem vienprātīgu lēmumu par apspriežu procedūras uzsākšanu, ir apgrūtinājusi šīs klauzulas piemērošanu, un aicina atcelt vienprātīgumu apspriežu procedūras uzsākšanai, kā arī pārskatīt EK līguma 300. panta 2. punktu, kas šādos gadījumos ierobežo Eiropas Parlamenta lomu;
 18. norāda, cik nozīmīgi ir pievērst visas sabiedrības uzmanību faktam, ka nolīgumos starp ES un trešām valstīm ir paredzēta cilvēktiesību klauzula;
 19. uzskata, ka īpašā gadījumā attiecībā uz valstīm, ar kurām ES ir kopīgas pamatvērtības un ilgstoša politiskā sadarbība, piemēram, valstīm, uz kurām attiecas „jaunā kaimiņattiecību politika”, varētu apsvērt iespēju parakstīt nolīgumus, kas ir plašāki par demokrātijas klauzulas noteikumiem, pamatojoties uz kopīgu iestāžu izmantošanu demokrātijas principu un cilvēktiesību veicināšanai, par paraugu ņemot Eiropas Padomi un/vai citus reģionālus nolīgumus;
 20. īpaši attiecībā uz tām valstīm, uz kurām attiecas Eiropas kaimiņattiecību politika un ar kurām Eiropas Savienība uztur sevišķi ciešus sakarus ar asociācijas nolīgumu palīdzību, klauzulā jānorāda, ka šādu nolīgumu parakstītājiem jāpiešķir — uz savstarpīguma pamatiem — tiesības novērot to likumdošanas iestāžu un prezidenta vēlēšanas; **aicina Padomi un Komisiju arī turpmāk mudināt konkrētās valstis vēlēšanu laikā uzņemt starptautiskos novērotājus, lai nodrošinātu pārredzamību;**
 21. **uzdod priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju Padomei un Komisijai.**

PASKAIDROJUMS

1. The structure and content of the human rights clause

Since the early 1990s the European Community includes a so called 'human rights clause' in all framework agreements signed with third countries, from trade and cooperation accords and association agreements such as the Europe Agreements, Mediterranean Agreements to the Cotonou Agreement. Exceptions are agreements on agriculture, textile and fisheries. More than 50 such agreements have already been signed and the human rights clause now applies to over 120 countries.

The clause has evolved over the years, and is not identical in all the agreements. In the version launched by a Commission communication in 1995, it is divided into two parts. **The first part** contains an **essential element clause** enshrined in the first provisions of the agreement, providing

"Respect for the democratic principles and fundamental human rights established by (the Universal Declaration of Human Rights)/(the Helsinki Final Act and Charter of Paris for a New Europe) inspires the domestic and external policies of the Community and of (the country or group of countries concerned) and constitutes an essential element of this agreement"¹

The second part is included in the final dispositions of the agreement and creates the possibility of taking "appropriate measures" in the case of violation of an essential element. This provision, which is called a "non-execution clause", refers again to the essential elements of the agreement. This reference allows the contracting parties to suspend the agreement in line with the relevant provisions of the Vienna Convention on the Law of Treaties (VCLT)². The so called '**non-execution**' clause reads as follows:

"If either Party considers that the other Party has failed to fulfil an obligation under this Agreement, it may take appropriate measures. Before so doing, except in cases of special urgency, it shall supply the Association Council with all relevant information required for a thorough examination of the situation with a view to seeking a solution acceptable to the Parties.

In the selection of measures, priority must be given to those which least disturb the functioning of this Agreement. These measures shall be notified immediately to the Association Council and shall be the subject of consultations within the Association Council if

¹ Communication from the Commission 'on the inclusion of respect for democratic principles and human rights in agreements between the community and third countries', COM (95)216 final of 23 May 1995.

² Article 60(1) and (3) of the Vienna Convention on the Law of Treaties provide that a 'material breach' of a bilateral treaty by one of the parties allows the other party to invoke the breach as a ground for terminating the treaty or suspending its operation in whole or in part. A 'material breach' is defined as a repudiation of the treaty not sanctioned by the Vienna Convention or the violation of a provision 'essential to the accomplishment of the object or purpose of the Treaty'.

the other Party so requests."¹

Often an interpretative declaration is added at the end of the agreement. It provides that "cases of special urgency" means "cases of material breach of the agreement by one of the parties", and that a material breach consists of a violation of the essential elements of the agreement.

The inclusion of a clause in the main body of the agreements, and not just in the preamble or as a specific reference, making it a legally binding instrument, is a novelty. According to the Commission in its 1995 communication it "places the European Community in the vanguard of the international community's endeavours in this field." Unfortunately, ten years of practice, does not really generate the same optimism.

2. Origin and development of the human rights clause

The human rights clause was first included in the 1989 Lomé IV Agreement and was followed by the cooperation agreement with Argentina, which entered into force in 1990.

Flagrant human rights violations in countries bound to the EEC by virtue of an agreement had been of serious concern since the late 1970s. For example, aid to Uganda was suspended in response to the human rights violations committed by the government of Idi Amin, after the Council had issued a statement which came to be termed the *Uganda Guidelines*.

Characterised by a public condemnation of the situation and by the threat that steps could be taken within the framework of the agreement, they lacked any reference to a legal basis for taking these steps.

After a decade of attempts by the EEC, the ACP countries accepted to include a human rights clause in the body of the Lomé Convention. A precedent had been set.

From the early 1990s, the need for consolidation of democracy in the Central and Eastern European states, as well as the perspectives of democratisation of a large part of the Latin American and the African continent, created a new political momentum, which provided the Commission with the opportunity for a major initiative on this matter. On March 25 1991 it adopted a "Communication on Human rights, Democracy and Development Co-operation"², soon followed by two Council resolutions, the first welcoming the communication and then, in November 1991, the Council gave a specific mandate for the inclusion of a human rights clause in agreement with third countries.³

The resolution emphasised that a positive approach to human rights should receive high priority, systematic dialogue should be held and suspension and negative measures under the clause should be taken only as a last resort.

One year later, on 11 May 1992, the Council declared that respect for democratic principles

¹ COM(95)216 final, 23 May 1995.

² SEC (61)0091

³ Resolution of the Council and of the Member States meeting in the Council on human rights, democracy and development, 28 November 1991, Bull. EC 11/1991, p. 122-3

formed an essential part of agreements between EC and the Conference on Security and Cooperation in Europe countries. After this declaration EC agreements concluded in 1992 with the Baltic States and Albania did have a clause, the so called "Baltic clause", which allowed for immediate suspension in the case of violation of human rights. It was soon replaced by the "Bulgarian clause", which widened the scope of application and options for actions, providing for a political dialogue to be maintained and for a conciliation mechanism, rather than immediate suspension of the agreement.

By issuing the Communication "on the inclusion of respect for human rights in agreements between the community and third countries" mentioned above on 23 of May 1995, and the Council taking note of this on 29 May, the inclusion of the clauses for new agreements became systematic.

The communication also listed a range of measures to be considered in case of a breach, in Annex 2, such as:

- alteration of the contents of cooperation programmes or channels used
- reduction of cultural, scientific and technical cooperation programmes
- postponement of a Joint Committee meeting
- suspension of high-level bilateral contacts
- postponement of new projects
- refusal to follow up partners' initiatives
- trade embargoes
- suspension of arms sales
- suspension of military cooperation
- suspension of cooperation.

The model launched in the communication has then been the model for the clause introduced to agreements negotiated after 1995, but has been further developed in the Cotonou Agreement, signed with the ACP countries in 2000.

The human rights clause has been invoked in 12 cases since 1995 as the basis for consultations, suspension of aid or other measures, involving 10 ACP countries: Niger, Guinea Bissau, Central African Republic, Togo, Haiti, Comoros, Ivory Coast, Fiji, Liberia and Zimbabwe.¹

The human rights clause has also prevented the conclusion of bilateral agreements with Australia and New Zealand, where, instead, less binding Joint Declarations were agreed upon in 1997 and 1999, respectively. The PCA with Belarus negotiated in 1995 never came into force, as it was not ratified due to Lukashenko's moves towards authoritarian rule.

3. The views of the European Parliament on the human rights clause

The European Parliament has been very active over the years concerning the human rights clause, with a special focus on the monitoring and implementation of the clause, as well as on the role of Parliament and civil society.

¹ Commission Communication on Governance and Development, 20 October 2003, COM (2003) 615 final

On 20 September 1996, the Parliament adopted the **report by Mr Carlos Carnero Gonzalez**¹ on the 1995 Commission communication, in which it asked the commission to draw up an objective method of application in cases of flagrant violations of human and social rights, and to formulate "criteria, procedures, forms of sanctions and their method of application".

One of the main points in **the report by Mrs Rosa Díez Gonzalez** on the European Unions role in promoting human rights and democratisation in third countries² is the demand for a clear code of conduct for the application of the human rights clause.

The EU needs, the report says, to establish new and parallel monitoring mechanisms designed to back up those already available, so that it can check on compliance with human rights and democratisation by any of its political and economic partners.

The requests from the Parliament for an objective method and a clear code of conduct for the application of the human rights clause remain without a satisfactory answer, and need therefore to be reiterated.

The annual reports on human rights in the world have also on numerous occasions put forward Parliament's view on the human rights clauses, as in the report 2002 annual report of **Mr Bob van den Bos**, where the lack of an implementation mechanism was a major concern:

*"9. Calls on the Commission to make the necessary proposal for an implementation mechanism for the human rights clause in order to maintain explicit pressures for significant improvements of the human rights situation in the countries concerned and to encourage sections of the society that are in favour of promoting democracy and respect for human rights;"*³

In the report, the Parliament also asks for clear benchmarks for incentive and restrictive measures, structured dialogue procedures, specific sub-committees on human rights in the Association and Cooperation Councils, and deplores the fact that Parliament is not involved in the decision-making process for initiating consultations or suspending an agreement.

In the 2003 annual report by **Mrs Véronique de Keyser**, the Parliament welcomes the entry into force of the Cotonou agreement and sees its implementation mechanism with the establishment of dialogue between government and civil society as a model for further negotiations.

¹ A4-0212/1996 - T4-0499/1996 - Report on the communication from the Commission on the inclusion of respect for democratic principles and human rights in agreements between the Community and third countries (COM(95)0216 - C4-0197/95)

² A5-0084/2002 - Report on the European Union's role in promoting human rights and democratisation in third countries (COM(2001)252 - C5-0653/2001 - 2001/2276(COS))

³ A5-0274/2003 - T5-375/2003 - Annual report on human rights in the world in 2002 and European Union's human rights policy

The 2004 report by Simon Coveney calls for the setting up of sub-committees on human rights within the framework of the Association Agreements and for the Commission to draw up a progress report on the human rights situation in the ENP countries.

Apart from this, the human rights clause and the human rights situation in general, has been an important element in the procedure of the European Parliament giving its assent to different agreements with third countries, as was the case with the association agreement with Egypt, Pakistan or the ongoing procedure concerning a proposed agreement with Syria.

4. The future of the human rights clause

Ten years after the communication which formally mandated and structured the human rights clause, it is time to evaluate how it is implemented and how it can be improved, from the negotiation phase of an agreement and the specific wording of the clause, to the monitoring and implementation, taking into consideration positive as well as negative measures.

4.1 How can the negotiation phase be improved?

1. A more open procedure with a role given to the EP and civil society.

The mandate of negotiation for a new agreement with a third country is exclusively, so far, a responsibility of the Council. However, it is not really clear or transparent what this mandate is based on, and much could be achieved by a more open procedure. By making the negotiating procedure more transparent and associating the European Parliament as well as the national Parliaments, and civil society with the procedure for defining the human rights clause, would also facilitate dialogue and implementation once the agreement is in force.

In fact, the European Parliament has a role in giving its assent before an agreement comes into force, but not in the procedure initiating consultation or partly suspending an agreement. The role of civil society is very weak in the whole procedure of the human rights clause.

In comparison, it is worth mentioning the Cotonou Agreement, where the non-State actors are explicitly defined as actors of the partnership and where in Article 8(7), on the regular political dialogue, the role of civil society is clearly stated, as it says that regional and sub-regional organisations as well as representatives of civil society organisations shall be associated with the dialogue.

This political dialogue is also undergoing further development, as guidelines have been adopted and an annex to the agreement specifying the modalities and mechanisms for the dialogue is under compilation.

2. Extend the clause to all sectors and countries

Even if the policy of including human rights clauses in agreements has been pursued with great consistency, there are still various areas where it is missing, most importantly in sectoral agreements and agreements with developed countries. Sometimes the latter is because cooperation treaties with these countries predate the Union's policy, but this is not the case for

the EEA Agreement. As a matter of consequence, the clause should be extended to all agreements, developed as well as developing countries.

The same applies for sectoral agreements on trade, textile and fisheries agreements. These agreements most often cover substantial financial envelopes and policy coherence requires that also they include a clause on respect of human rights and democratic principles.

4.2 How can monitoring and implementation be improved?

3. Better monitoring is needed with an emphasized human rights dimension

The need for an effective and transparent monitoring and implementation process has been of a great concern for the Parliament since the beginning. Even if it is certain that some has been achieved, there is still room for improvement.

The recent obligation (since 2004) of an elaboration of human rights fact sheets, a task that lies with each Head of Mission in the delegations of the EU Commission, and the follow-up of adopted guide-lines, such as the guidelines on torture (adopted 2001), certainly contributes to a better knowledge of the human rights situation in each country. However, these human rights fact sheets are not public. Some kind of annual report should therefore be considered, as has been asked for within the framework of the European Neighbourhood Policy, although it should not necessarily be restricted just to these countries, but include all countries with which an agreement containing a clause has been concluded. There is still a need for more clear bench-marks for incentive and restrictive measures to be applied.

The accession procedure, with the clearly defined Copenhagen criteria, could serve as an example for such bench-marking. In this sense, the new Action Plans within the European Neighbourhood Policy might give a new opportunity for more operational targets to be set up. There is also a need for the Country Strategy Papers to be more focused and strategic when it comes to the human rights situation.

Systematic inclusion of human rights issues on the Association Council's agendas, need to be complemented by subcommittees on human rights, another important tool for monitoring the situation in the countries concerned. Such working groups have been set up with Bangladesh, Vietnam, as well as with Morocco and Jordan.

In this context, it is also important to stress civil society's monitoring role, and to find ways for non-state actors and experts to monitor and report on the implementation of human rights and democratic principles under the agreement, i.e. through working groups linked to the Association Council, or through their participation in named subcommittees.

The proposal for a Council regulation establishing a European Union Agency for Fundamental Rights, suggests in Article 3(4), that :

"4. Without prejudice to Article 27, the Agency shall, at the request of the Commission, provide information and analysis on fundamental rights issues identified in the request as regards third countries with which the Community has concluded association agreements or agreements containing provisions on respect of human rights, or has opened or is planning to

open negotiations for such agreements, in particular countries covered by the European Neighbourhood Policy."

Even if the discussion in the Parliament on the scope for the Agency's action is not finished, there might be a role in the monitoring process of third country agreements for the Agency.

4. The need for a clear implementation mechanism for all agreements with a clause is still one of the most urgent matters to solve.

The Commission is keen to stress that the "essential element" clauses, or the human rights clauses, do not necessarily suggest a negative or punitive approach, but that they are rather a positive instrument that can be used to promote dialogue and co-operation between partners through encouraging joint actions for democratisation and Human Rights, including the effective implementation of international Human Rights instruments and the prevention of crises through the establishment of a consistent and long-term co-operative relationship. This is a view shared by the Parliament which has been the source of many of the ideas now being put into practice. Even in the wording of the clause it is said that suspension is a last resort. The fact that the clause has very rarely been invoked does not automatically mean that it is not efficient. However, it is also clear that the lack of a clear implementation mechanism hinders the effectiveness of the clause. Even if different reasons can explain why the clause has been most widely used under the Cotonou Agreement, and not in all the other agreements that also contains the clause, a more elaborate procedure for consultation, suspension and participation has most probably contributed to this situation.

The Commission has said it does not want to have a "mechanistic application". However, the Council has adopted guidelines on implementation and evaluation of restrictive measures (sanctions) in the framework of the EU Common Foreign and Security Policy, but they do not include suspension or termination of bilateral agreements and suspension or termination of cooperation with third countries. This should in some way be rectified.

The way the clause has been used, or not used, over the years, also leaves room to ask if criteria for initiating a consultation procedure, or applying restrictive measures, are objective, or rather dependant on political or commercial interests. A better defined procedure would hopefully facilitate an objective application.

This procedure should of course also involve the European Parliament in the decision-making process for initiating consultation or suspending an agreement, and give a role to civil society.

The possibility for independent non-state actors, or even individuals to invoke the clause, should also be considered, for example by a mechanism leading the Commission to request the Fundamental Rights Agency to present a report on allegations of violations in the EU countries or EU policy contributing to violations in a third country.

At the same time as a more detailed consultation procedure is elaborated, it is important to strive for all agreements to have a more streamlined procedure. This includes introduction of non-execution clauses where they do not exist, definitions of "special urgency" and provisions

for binding dispute settlement, where, if resolution is not found within the administrative body, binding arbitration will be a last resort.

At the same time, more attention must be given to violations of social rights, such as core labour standards. When the clause has been invoked, the reason has generally been violations of political rights, as flawed election process or a coup d'état.

4.3 What about the reciprocity of the clause?

4. There is a need to find ways and tools to improve the reciprocity of the clause.

The specific human rights dialogues such as the dialogue with China, Iran or Russia clearly imply a two-way communication, where EU, as well as the country with which a dialogue is held, can raise issues of concern. The clause has also a reciprocal dimension which has not yet been fully exploited. It is said that "*respect for the democratic principles and fundamental human rights inspires the domestic and external policies of the Community and of (the country concerned)*". However, the clause has never been used to question the way the EU, or its member states, are complying with its human rights obligations. The rights of minorities, immigration and asylum law are areas where discussions might be valuable.

4.4 Is there a need for a new model clause?

Even a model clause permits variation, and of course a clause must be possible to adapt to different situations. But if the clause makes a reference to a text that has no place within the legal architecture of the signing country, there will be no concrete consequence, just by signing the agreement, to ensure protection of human rights complies with the conditions set out in the reference text. Such mechanisms must be introduced in advance of the signing of agreements.

Better definition of the clause in future negotiation does not in itself mean there is a need for new clause, but that more attention should be given to the negotiating phase of the agreement.

An improved use of the clause might not be sufficient, though, even if a new model would mainly concern new agreements, and subsequently, would take long time before it will have any general implications. As the Cotonou Agreement has shown, it would be useful to further elaborate the existing model, especially when it comes to the involvement of civil society, an explicit role hard to achieve without a rewording of the clause.

A more explicit consultation procedure would furthermore enhance the clause' effectiveness.

A new wording of the clause should therefore be considered, respecting following principles:

- a) promotion and protection of human rights should be amongst the objectives of the agreement,

- b) it must be clear that parties are under an obligation to comply with the norms made an "essential element" of the clause,
- c) there should be a clarity on applicable standards, which could be done by a more general reference to human rights or by mentioning specific basic human rights instrument that the parties have adhered to,
- d) the clause should provide for a political dialogue with involvement of the parliaments and representatives of civil society,
- e) it should provide a detailed procedure for consultation, with a specific role for the parliaments,
- f) it should contain a compulsory revision of appropriate measures taken, a "suspension of the suspension"-clause
- g) it should support the notion of recourse to binding third party dispute settlement procedures in cases involving appropriate measures,

A proposed wording of the clause could then be:

(A) The aims of this [agreement/association] are: [...] the promotion and protection of respect for democratic principles and human rights, be they civil and political, or economic, social and cultural.

(B) The parties shall respect legally binding democratic principles and human rights [as set out in [legal instrument]] in their internal and external policies.

(C) Political dialogue shall cover all issues of common interest to the Parties, in particular [...] and the obligations of the parties set out in Article B.

The European Parliament, the [national] parliament, and representatives from regional and sub-regional organizations and representatives of civil society shall be associated with this dialogue.

(D) If either party considers that the other party has failed to comply with Article B, it shall, except in a case of special urgency, supply the [Joint Council] with the relevant information required for a thorough examination of the situation with a view to seeking a solution acceptable to the parties. To this end, it shall invite the other party to hold consultations that focus on the measures taken or to be taken by the party concerned to remedy the situation.

The European Parliament, the [national] parliament, and representatives of civil society shall be associated with these consultations.

The consultations shall be conducted at the level and in the form considered most appropriate for finding a solution.

The consultations shall begin no later than [X] days after the invitation and shall continue for a period established by mutual agreement, depending on the nature and

gravity of the violation. In any case, the consultations shall last no longer than [Y] days.

During consultations, the parties shall develop and agree specific benchmarks or targets with regard to the obligations of the parties in Article B, taking into account special circumstances of the party concerned. Benchmarks are mechanisms for reaching targets through the setting of intermediate objectives and timeframes for compliance.

If the consultations do not lead to a solution acceptable to both parties, if consultation is refused or in cases of special urgency, appropriate measures may be taken. Appropriate measures must be proportional to the violation and comply with international law.

Appropriate measures must be reviewed in the [Joint Council] every [X] months. They shall be revoked as soon as the reasons for taking them no longer prevail.

The term ‘cases of special urgency’ shall refer to exceptional cases of particularly serious and flagrant violation of Article B that require an immediate reaction. If measures are taken in cases of special urgency, they shall be immediately notified to the [Joint Council]. At the request of the party concerned, consultations may then be called in accordance with this Article.

In pure Community agreements

[Article E] Parties to the agreement

For the purposes of this Agreement, ‘parties’ shall mean, on the one hand, the Community, in accordance with its powers, and, on the other hand, [the other party].

27.09.2005

ATTĪSTĪBAS KOMITEJAS ATZINUMS

Ārlietu komitejai

par cilvēktiesību un demokrātijas klauzulu Eiropas Savienības nolīgumos
(2005/2057(INI))

Atzinumu sagatavoja: *Fernando Fernández Martín*

IEROSINĀJUMI

Attīstības komiteja aicina par jautājumu atbildīgo Ārlietu komiteju rezolūcijas priekšlikumā, ko tā pieņems, iekļaut šādus ierosinājumus:

1. atgādina cilvēktiesību vispārējo un nedalāmo raksturu, kā arī to ievērošanas, demokrātijas un attīstības savstarpējo atkarību;
2. atgādina, ka pret nabadzību nebūs iespējams cīnīties bez vispusīgas pieejas, kas paredz arī cilvēktiesību un demokrātisko vērtību un principu aizsardzību;
3. uzsver, ka Vispārējā cilvēktiesību deklarācija un Starptautiskais pakts par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām paredz brīvu un taisnīgu vēlēšanu norisi, radot iedzīvotājiem iespēju brīvi paust savu gribu, kā arī paredz pilnīgu pamattiesību ievērošanu;
4. uzskata, ka, lai vēlēšanas varētu atzīt par demokrātiskām, brīvām un taisnīgām, vispirms ir jāizpilda zināmi nosacījumi: politisko un pilsoņa tiesību, vārda un informācijas brīvības ievērošana, vienlīdzīga pieeja sabiedriskajiem plašsaziņas līdzekļiem, tāda politiskā plurālisma, kurš vēlētājiem nodrošina patiesas izvēles iespējas, ievērošana;
5. atgādina, ka cilvēktiesības ir Eiropas Savienības ārpolitikas neatņemama sastāvdaļa un ka cilvēktiesību un demokrātijas klauzula ir būtisks elements nolīgumos, ko noslēdz ar trešām jaunattīstības valstīm un rūpnieciski attīstītām valstīm un iesaka efektīvi piemērot šo klauzulu;
6. uzskata, ka Eiropas pilsoņu dalība finansiālajos centienos saistībā ar valsts atbalstu attīstības jomā ir atkarīga arī no Eiropas vadības spējas neatbalstīt tādos politiskos režīmus, kuri ir atbildīgi par nopietniem un pastāvīgiem cilvēktiesību pārkāpumiem; atgādina, ka Eiropas Parlamenta rīcībā ir attiecīgi mehānismi, kas ļauj individuāli

atmaskot šāda veida pārkāpumus;

7. uzstāj, ka ir vajadzīga divkārša nosacītības pieeja attiecībā uz palīdzību saņemošajām valstīm — pozitīva nosacītība, kas izpaužas kā pieaugošs atbalsts tām valstīm, kurām raksturīga attīstība cilvēktiesību jomā, un negatīva nosacītība cilvēktiesību un demokrātijas pamatprincipu nopietnu un pastāvīgu pārkāpumu gadījumā;
8. prasa Komisijai un Padomei pieņemt konkrētus, saskaņotus un pārredzamus kritērijus trešo valstu demokratizācijas procesu, tostarp demokrātisku vēlēšanu, novērtēšanai no cilvēktiesību, tiesiskas valsts un sabiedrības vispārējās demokratizācijas skatpunkta;
9. aicina nolīgumu apspriešanas posmā izmantot atklātāku procedūru, kam nepieciešama Eiropas Parlamenta un pilsoniskās sabiedrības pastiprināta līdzdalība;
10. prasa, lai šajā klauzulā būtu atsauce uz tekstu, kam ir būtiska nozīme parakstītājvalsts normatīvo aktu hierarhijā un par ko būtu jāvienojas pirms nolīgumu parakstīšanas;
11. iesaka, lai klauzulas tekstā būtu atsauce uz Apvienoto Nāciju Organizācijas specifiskiem instrumentiem cilvēktiesību jomā, tādiem kā Starptautiskais pakts par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām, Konvencija pret spīdzināšanu, Bērna tiesību konvencija, Konvencija par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu, kā arī Deklarācija par to personu tiesībām, kuras pieder pie nacionālajām vai etniskajām, reliģiskajām un lingvistiskajām minoritātēm;
12. atgādina, ka Tūkstošgades attīstības mērķu īstenošana paredz visu starptautisko dalībnieku vispārēju iesaistīšanos; šajā sakarā atzinīgi vērtē G8 valstu lēmumu anulēt to astoņpadsmit pasaules valstu parādus, kuras ir visnabadzīgākās un kuru parāds ir vislielākais, kā arī ES nesēn pieņemtās saistības līdz 2010. gadam paaugstināt Kopienas atbalsta apmēru līdz 0,56% no IKP, lai 2015. gadā sasniegtu 0,7% līmeni nolūkā veicināt Tūkstošgades attīstības mērķus;
13. neatlaidīgi aicina reģionālās organizācijas un jaunattīstības valstis, kā arī citas trešās valstis, ar kurām ES ir noslēgusi nolīgumus, bez ierunām uzņemties saistības veicināt labu pārvaldību, pārredzamību, korupcijas apkarošanu, demokrātiju, tiesisku valsti, cilvēktiesību ievērošanu un ekonomikas attīstību, citādi nabadzības izskaušanas nolūkā veiktajām darbībām nebūs nekādas nozīmes;
14. uzstāj, ka steidzami jāatbalsta pēckonflikta situācijā esošu valstu stabilizācijas centieni;
15. uzsver, ka ir svarīgi nodrošināt, lai sankciju gadījumā pēc iespējas mazāk ciestu iedzīvotāji, cenšoties pēc iespējas attīstīt palīdzības sniegšanu tieši iedzīvotājiem un vajadzības gadījumā izmantojot ANO un NVO starpniecību; atgādina, ka jebkurā gadījumā humānā palīdzība ir politiski neitrāla un to jāspēj sniegt ikreiz, kad pēc tās rodas vajadzība;
16. uzsver Kotonū nolīguma paraugvērtību, kura galvenie nopelni ir šādi:
 - tas sniedz skaidru norādi uz starptautiskajām saistībām cilvēktiesību ievērošanas jomā kā uz minētā nolīguma pamatelementiem un paredz apturēšanas klauzulas

piemērošanu pārkāpumu gadījumā pēc apspriešanās procedūras (96. pants), kuras laikā katra no pusēm var aizstāvēt savu viedokli un censties panākt citādu risinājumu, nevis sankcijas,

- to piemēro 78 valstīs un tātad lielākajā daļā to trešo valstu, ar kurām ES ir noslēgusi nolīgumus,
 - tas ir vienīgais nolīgums, kurā paredzētas sankcijas un kurš samērā labi darbojas;
17. atkārtoti apstiprina, ka pārredzamība ir viens no principiem, pēc kuriem jāvadās visās sankciju procedūrās, un uzstāj, ka Eiropas Parlamentam ir jābūt vairāk iesaistītam šajos procesos; prasa Komisijai un Padomei attiecībā uz ikvienu trešo valsti, kas neievēro cilvēktiesību un demokrātijas klauzulas, piemērot pārredzamas un saskaņotas sankcijas, kas pamatojas uz skaidriem kritērijiem, lai novērstu neobjektīvas politikas īstenošanu;
18. šajā sakarā atzinīgi vērtē 24. jūnijā Luksemburgā parakstīto grozījumu, kas paredz Kotonū līgumā ietvert jaunu pielikumu, kurā būtu noteikti politiskā dialoga nosacījumi attiecībā uz cilvēktiesībām, demokrātijas pamatprincipiem un tiesību normu ievērošanu;
19. aicina ĀKK un ES Apvienoto parlamentāro asambleju turpināt darbību, lai kļūtu par pilntiesīgu dalībnieku politiskajā dialogā cilvēktiesību jomā;
20. uzskata, ka ĀKK valstīm jā saglabā modrība, lai jau iepriekš noteiktu cilvēktiesību pārkāpumu gadījumus; uzskata arī, ka šīm valstīm jāuzņemas atbildīga iniciatīva, tiklīdz tiek identificēts un sankcionēts cilvēktiesību pārkāpums;
21. izsaka nožēlu, ka sankciju uzsākšana vai pārtraukšana ne vienmēr notiek saskaņā ar objektīviem kritērijiem, kā liecina daļēja sadarbības atsākšana ar Sudānu 2005. gada janvārī, lai gan Darfūras reģionā konstatēti ļoti nopietni cilvēktiesību pārkāpumi;
22. iesaka, lai ES un nolīguma parakstītājvalstis savstarpēji apmainās ar gada ziņojumiem par cilvēktiesībām, kā arī paredz apspriešanās mehānismu ar NVO;
23. prasa iecelt vienu Komisijas delegācijas locekli katrā no valstīm, ar kurām parakstīts nolīgums, kas ietver minēto klauzulu, lai uzraudzītu tās ievērošanu;
24. aicina Padomi un Komisiju saskaņot darbību sankciju politikas jomā ar pārējām starptautiskām organizācijām, lai pastiprinātu to efektivitāti.

PROCEDŪRA

Virsraksts	Cilvēktiesību un demokrātijas klauzula ES nolīgumos		
Procedūras Nr.	2005/2057(INI)		
Komiteja, kas atbildīga par jautājumu	AFET		
Atzinumu sagatavoja Datums, kad paziņoja plenārsēdē	DEVE 12.5.2005		
Ciešāka sadarbība	nav		
Atzinumu sagatavoja Iecelšanas datums	<i>Fernando Fernández Martín</i> 24.5.2005		
Izskatīšana komitejā	29.8.2005	26.9.2005	0.0.0000
Ierosinājumu pieņemšanas datums	26.9.2005		
Galīgā balsojuma rezultāti	par:	26	
	pret:	0	
	atturas:	3	
Deputāti, kas bija klāt galīgajā balsojumā	<i>Margrete Auken, Alessandro Battilocchio, Margrietus van den Berg, Danutė Budreikaitė, Thierry Cornillet, Nirj Deva, Koenraad Dillen, Alexandra Dobolyi, Fernando Fernández Martín, Michael Gahler, Hélène Goudin, Filip Andrzej Kaczmarek, Maria Martens, Miguel Angel Martínez Martínez, Gay Mitchell, Luisa Morgantini, José Javier Pomés Ruiz, Pierre Schapira, Jürgen Schröder, Feleknas Uca, Anna Záborská, Jürgen Zimmerling</i>		
Aizstājēji, kas bija klāt galīgajā balsojumā	<i>Marie-Hélène Aubert, John Bowis, Linda McAvan, Karin Scheele, Anne Van Lancker, Anders Wijkman, Gabriele Zimmer</i>		
Aizstājēji (178. panta 2. punkts), kas bija klāt galīgajā balsojumā			

12.10.2005

STARPTAUTISKĀS TIRDZniecĪBAS KOMITEJAS ATZINUMS

Ārlietu komitejai

par Cilvēktiesību un demokrātijas klauzulu Eiropas Savienības nolīgumos
(2005/2057(INI))

Atzinumu sagatavoja: *Glyn Ford*

IEROSINĀJUMI

Starptautiskās tirdzniecības komiteja aicina par jautājumu atbildīgo Ārlietu komiteju rezolūcijas priekšlikumā, ko tā pieņems, iekļaut šādus ierosinājumus:

1. atzinīgi vērtē Eiropas Kopienas vispārējo praksi iekļaut cilvēktiesību un demokrātijas klauzulas — tā sauktās “svarīgāko elementu” un “neizpildes” klauzulas — tās starptautiskajos nolīgumos kopš 1992. gada, bet vienlaikus atzīmē, ka dažos gadījumos šīs klauzulas tiek piemērotas izlases veidā;
2. aicina Komisiju iekļaut standarta cilvēktiesību klauzulu visos turpmākajos starptautiskajos nolīgumos, tostarp nozaru nolīgumos tirdzniecības jomā, kas noslēgti ar trešām valstīm, kurām noteikti autonomi tirdzniecības pasākumi; turklāt, novērtējot valstu atbilstību šai klauzulai, aicina Komisiju noteikt īpašas prioritātes katrai valstij;
3. iesaka ieviest īpašus kritērijus cilvēktiesību un demokrātijas jomā, kas pamatotos uz politisko dialogu un atsauktos uz svarīgiem starptautiskajiem standartiem un starptautiskajiem līgumiem;
4. aicina Komisiju izveidot uzraudzības mehānismu, kas saistītu tirdzniecības nolīgumu un autonomo tirdzniecības pasākumu ieviešanu un pagaidu apturēšanu ar demokrātijas pamatnormu un cilvēktiesību un minoritāšu tiesību ievērošanu saņēmējvalstīs, kā to nosaka Eiropas Parlamenta ikgadējais ziņojums par cilvēktiesībām pasaulē;
5. šajā sakarā aicina Komisiju, vērtējot, kā tiek īstenotas cilvēktiesību klauzulas vai šādos nolīgumos iekļautās līdzīgās prasības par demokrātijas pamatnormu, cilvēktiesību un minoritāšu tiesību ievērošanu, pilnībā iesaistīt Parlamentu, un uzsver, cik svarīgi šajā novērtēšanas procesā ir diskutēt ar pilsonisko sabiedrību, lai uzlabotu stāvokli cilvēktiesību uzraudzības jomā;

6. uzsver, ka tirdzniecības nolīgumu un autonomo tirdzniecības pasākumu pagaidu apturēšana jāveic saskaņā ar objektīviem un pārredzamiem kritērijiem, kas ir vienādi visām valstīm un skaidri noteikti katra starptautiskā nolīguma beigu termiņa klauzulā, tādējādi trešās valstis ievērotu cilvēktiesības, vēlākais, apturēšanas periodam beidzoties;
7. iesaka Komisijai izstrādāt objektīvu un pārredzamu metodoloģiju, kas izskaidrotu precīzo saikni starp cilvēktiesību standartu ievērošanu trešās valstīs un atbilstošu Kopienas reakciju;
8. pauž viedokli, ka saistībā ar starptautiskajiem nolīgumiem, tostarp nozaru nolīgumiem tirdzniecības jomā, izveidotās pastāvīgās apakšgrupas vai apakškomitejas cilvēktiesību jautājumos dotu acīmredzamu ieguldījumu, lai turpmāk attīstītu strukturālu dialogu par cilvēktiesībām un demokrātiskiem principiem;
9. aicina Padomi un Komisiju pilnībā iesaistīt Eiropas Parlamentu šāda režīma izstrādē;
10. aicina Komisiju labāk izmantot pilsoniskās sabiedrības zināšanas par vietējo stāvokli cilvēktiesību jomā, jo šāda pieredze ir nepietiekami izmantota pašreizējos politiskajos dokumentos;
11. aicina tos Eiropas Parlamenta deputātus, kuri ir delegāciju sastāvā, aktīvi iesaistīties vietējā stāvokļa cilvēktiesību jomā novērtēšanā un iekļaut secinājumus nobeiguma ziņojumos; aicina Komisiju iekļaut šādus secinājumus politikas izstrādē.

PROCEDŪRA

Virsraksts	Cilvēktiesību un demokrātijas klauzula Eiropas Savienības nolīgumos
Procedūras numurs	2005/2057(INI)]
Atbildīgā komiteja	AFET
Komiteja, kurai lūgts sniegt atzinumu Datums, kad paziņoja plenārsēdē	INTA DEVE 13.6.2005 24.5.2005
Ciešāka sadarbība	Jā
Atzinumu sagatavoja Iecelšanas datums	<i>Glyn Ford</i> 30.8.2005
Izskatīšana komitejā	30.8.2005 12.9.2005
Datums, kad ierosinājumi pieņemti	11.10.2005
Galīgā balsojuma rezultāti	par: 20 pret: 1 atturas: 0
Deputāti, kas bija klāt galīgajā balsojumā	<i>Jean-Pierre Audy, Enrique Barón Crespo, Jean-Louis Bourlanges, Nigel Farage, Béla Glattfelder, Jacky Henin, Alain Lipietz, Erika Mann, Helmuth Markov, David Martin, Javier Moreno Sánchez, Georgios Papastamkos, Tokia Saiġi, Peter Šťastný, Robert Sturdy, Johan Van Hecke, Zbigniew Zaleski</i>
Aizstājēji, kas bija klāt galīgajā balsojumā	<i>Panagiotis Beglitis, Danutė Budreikaitė, Elisa Ferreira, Filip Andrzej Kaczmarek, Jörg Leichtfried, Antolin Sánchez Presedo, Mauro Zani</i>
Aizstājēji (178. panta 2. punkts), kas bija klāt galīgajā balsojumā	<i>Syed Kamall</i>

PROCEDŪRA

Virsraksts	Cilvēktiesību un demokrātijas klauzula Eiropas Savienības nolīgumos		
Procedūras numurs	2005/2057(INI)		
Atsauce uz Reglamentu	45. pants		
Komiteja, kas atbildīga par jautājumu Datums, kad paziņoja plenārsēdē par atļauju	AFET 12.5.2005		
Komiteja(-s), kurai(-ām) ir lūgts sniegt atzinumu Datums, kad paziņoja plenārsēdē	INTA 12.5.2005	DEVE 12.5.2005	
Ziņojumā iekļautais(-ie) rezolūcijas priekšlikums(-i)	-		
Referents(-e/-i) Iecelšanas datums	<i>Vittorio Agnoletto</i> 1.2.2005		
Aizstātais(-ā/-ie) referents(-e/-i)	-		
Izskatīšana komitejā	10.10.2005	21.11.2005	22.11.2005
Pieņemšanas datums	23.11.2005		
Galīgā balsojuma rezultāti	par:	56	
	pret:	1	
	atturas:	2	
Deputāti, kas bija klāt galīgajā balsojumā	<i>Vittorio Agnoletto, Angelika Beer, André Brie, Elmar Brok, Simon Coveney, Ryszard Czarnecki, Véronique De Keyser, Giorgos Dimitrakopoulos, Camiel Eurlings, Alfred Gomolka, Klaus Hänsch, Richard Howitt, Anna Ibrisagic, Toomas Hendrik Ilves, Jelko Kacin, Helmut Kuhne, Joost Lagendijk, Vytautas Landsbergis, Cecilia Malmström, Francisco José Millán Mon, Pierre Moscovici, Pasqualina Napoletano, Baroness Nicholson of Winterbourne, Raimon Obiols i Germà, Vural Öger, Justas Vincas Paleckis, Alojz Peterle, Tobias Pflüger, João de Deus Pinheiro, Paweł Bartłomiej Piskorski, Michel Rocard, Raúl Romeva i Rueda, Libor Rouček, José Ignacio Salafranca Sánchez-Neyra, Jacek Emil Saryusz-Wolski, György Schöpflin, Gitte Seeberg, István Szent-Iványi, Konrad Szymański, Antonio Tajani, Paavo Väyrynen, Inese Vaidere, Geoffrey Van Orden, Ari Vatanen, Luis Yañez-Barnuevo García, Josef Zieleniec</i>		
Aizstājēji, kas bija klāt galīgajā balsojumā	<i>Árpád Duka-Zólyomi, Kinga Gál, Marie Anne Isler Béguin, Tunne Kelam, Jaromír Kohlíček, Janusz Onyszkiewicz, Doris Pack, Aloyzas Sakalas, Csaba Sándor Tabajdi, María Elena Valenciano Martínez-Orozco, Marcello Vernola</i>		
Aizstājēji (178. panta 2. punkts), kas bija klāt galīgajā balsojumā	<i>Thomas Wise, Sylwester Chruszcz</i>		
Iesniegšanas datums - A6	23.1.2006	A6-0004/2006	